

TOP

Küçük toplar saçma, eynek, prangı, misket ve şakaloz gibi adlarla anılmaktaydı. Genellikle dökme demirden olan ve adından da anlaşılacağı gibi çoğunlukla salkım atmak için kullanılan saçmalar hem kalelerde hem gemilerde, bilhassa Karadeniz ve ince donanmaların gemilerinde kullanılmaktaydı. Tophane'de 1695-1696 yıllarında dökülen saçma toplarının ortalama ağırlığı 35,6 kg., 1704-1705'te dökülenlerin 42 kg. civarında iken 1109'da (1697-98) dökülen iki tanesi çok daha ağır olup 190 kg. gelmekteydi (BA, KK, nr. 5654, s. 16, 30; BA, MAD, nr. 2652, s. 25). Eynek adı verilen toplar daha da küçüktü. Tophane'de 1695-1696'da dökülen altmış iki eyneğin ortalama ağırlığı 22,7 kg. olup 1109'da (1697-98) dökülenler 11,7 kg. idi (BA, MAD, nr. 2732, s. 32). 1070'te (1659-60) Selânik Kalesi'nde bulunan orta boy (miyâne) eynek topları 150 dirhem (461 gr.) mermi atıyordu (BA, MAD, nr. 3447, s. 248). Eynekler esas itibarıyla imparatorluğun büyük nehirlerinde faaliyet gösteren gemilerde kullanılıyordu. 50 dirhem mermi atan prangılar ve 50, 100, 150 dirhem tane atan misketler en küçük çaplı toplardı. Osmanlı kaynaklarında şakaloz, şakloz, şakolos, şakalos, şakulos, şakulus, sakolos, sakalos, çakaloz, çakalos, çakanoz diye anılan silâhların ismi "kanca tüfek" mânasına gelen Macarca "szakállas" kelimesinden gelmektedir. Kanca ateşli silâhı, güçlü geri tepmesini önlemek amacıyla sıkıca bir duvara veya sipere raptedilerek kullanılıyordu. Macar "szakállas"larından farklı şekilde Osmanlı şakalozlarının kundağa yerleştirildiği ve top arabalarıyla taşındığı söylenegelmıştır. Ancak bazı Osmanlı şakalozlarının Avrupa'nın kancalı tüfeklerine (meselâ Alman hackenbüchse) benzer ağır

Kanûnî Sultan Süleyman adına dökülen tunc darpzen (İstanbul Askerî Müzesi, Envanter, nr. 9)

Kolunburna, darpzen ve şâhî toplar (XVI-XVIII. yüzyıl)

	Çap / okka	Çap / kg.	Topun uzunluğu (cm.)	Topun ağırlığı (kg.)
Kolunburna XVI. yüzyıl	1,5, 2,5, 5, 7	2, 3, 6, 9		
Kolunburna XVII. yüzyıl	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 16	2, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 17, 20	220, 264, 330	
Darpzen	50, 100, 150, 200, 300 dirhem ve 1.2 okka	154, 307, 460, 614, 922 gr. ve 1.3, 2.5 kg.	88, 110, 132, 154, 352	54, 73, 162, 432, 540
Şâhî	50, 80, 100, 150, 200, 300 dirhem ve 1, 1.25, 1.5	154, 307, 460, 614, 922 gr. ve 1.3, 1.5, 1.8 kg.	110, 242, 330	169, 159-182, 325-395, 508-620

(Ágoston, *Barut, Top ve Tüfek*, s. 116-123)

tüfekler olması mümkündür. 1565'te Macaristan'ın bazı kalelerinde bulunan şakalozlar 10 ve 12 dirhem (31 ve 37 gr.) tane atardı. İspanyollar'ın ve yeniçerilerin tüfeklerinin bile 50 gramdan daha ağır kurşun attığı göz önüne alınırsa bunlar gerçekten çok küçük anti-personel silâhlardı.

Osmanlı ve Avrupa toplarını mukayese eden Batılı tarihçilerin Osmanlı topçuluğunun esasta hantal ve ağır dev toplardan oluştuğunu, dolayısıyla Osmanlı top teknolojisinin daha küçük ve hareketli topları imal edebilen Avrupa top teknolojisinden geride kaldığını ileri sürmeleri hatalıdır. Tophâne-i Âmire vâridat ve masârifat defterleriyle imparatorluğun başlıca kalelerinin cebehâne defterleri incelendiğinde Osmanlılar'ın 30 ile 500 gr. mermi atan en küçüklerinden 31 ile 74 kg. ağırlıkta gülle atan büyük balyemez ve şaykalara kadar çeşitli toplar döküp kullandıkları sonucuna ulaşılır. Aynı tesbit mermisi eğri rota çizen kısa havan topları için de geçerlidir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MD, nr. 5, hk. nr. 1428, 1709; nr. 7, hk. 32, 1215, 1216, 1401; BA, MAD, nr. 3150, s. 125; nr. 3448, s. 230, 248; nr. 3992, s. 19; nr. 7668; BA, DBŞM CBH, nr. 18368, s. 7-14; BA, DBŞM TPH, nr. 18597, s. 7; nr. 18617, 18618, s. 20-25; nr. 18645, s. 22-23; nr. 18696, s. 2; Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Handschriften-sammlung Mxt., nr. 599, 617; *Topçular Kâtibi Abdülkâdir (Kadri) Efendi Tarihi* (haz. Ziya Yılmaz), Ankara 2003, I-II, tür.yer.; L. Marsigli, *L'état militaire de l'empire ottoman*, The Hague-Paris 1732, I-II, tür.yer.; Uzunçarşılı, *Kapukulu Ocakları*, s. 45-60; P. Wittek, "The Earliest References to the Use of Firearms by the Ottomans" (D. Ayalon, *Gunpowder and Firearms in the Mamluk Kingdom* içinde), London 1956, s. 141-143; Mücteba İlgürel, "Osmanlı Topçuluğu'nun İlk Devri", *Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız Armağanı*, Ankara 1995, s. 285-293; G. Ágoston, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Harp Endüstrisi ve Barut Teknolojisi (1450-1700)", *Osmanlı*, Ankara 2000, VI, 621-632; a.mlf., *Barut, Top ve Tüfek: Osmanlı İmparatorluğu'nun Askerî Gücü ve Silah Sanayisi* (trc. Tanju Akad), İstanbul 2006,

s. 54, 108-123; a.mlf., "Ottoman Artillery and European Military Technology in the Fifteenth and Seventeenth Centuries", *AOH*, XLVII/1-2 (1994), s. 19-26; C. Heywood, "Notes on the Production of Fifteenth-Century Ottoman Cannon", *Writing Ottoman History: Documents and Interpretations*, Aldershot 2002, makale XVI, s. 3-9; Salim Aydüz, *XV ve XVI. Yüzyılda Tophâne-i Âmire ve Top Döküm Teknolojisi*, Ankara 2006; İdris Bostan, "16. yy. Başlarında Tophâne-i Âmire ve Top Döküm Faaliyetleri", *Halil İnalçık Armağanı*, Ankara 2009, I, 249-280; Halil İnalçık, "Osmanlılar'da Ateşli Silâhlar", *TTK Belleten*, XXI/83 (1957), s. 508-512; Turgut Işıksal, "Eski Türk Topları ve İstanbul Tophanesinde Bulunan Bir Kayıt Defteri", *BTDD*, I/3 (1967), s. 61-63.

GÁBOR ÁGOSTON

TOPAL OSMAN

(1883-1923)

Millî Mücadele döneminde Doğu Karadeniz kesiminde faaliyet gösteren mahallî milis güçlerinin reisi ve muhafız taburu komutanı.

Giresun'un Hacı Hüseyin mahallesinde doğdu. Ticaretle uğraşan Feridunzâde Hacı Mehmet Efendi'nin oğludur. Düzenli bir eğitim görmedi. genç yaşta kayıkcılık yapmaya başladı. 1912'de Balkan Savaşı'na askerlik bedeli ödendiği halde gönüllü olarak katıldı. Çorlu yöresindeki çatışmalar da diz kapağından yaralandı. Bundan dolayı "Topal" lakabıyla anıldı. Giresun'a döndükten sonra I. Dünya Savaşı'na kadar ticaretle uğraştı. Savaşın başlaması üzerine Doğu Karadeniz bölgesinde Ruslar'la iş birliği yapan Rum ve Ermeni çeteleriyle mücadeleye girişti. Kurduğu milis güçleriyle Giresun ve yöresinde söz sahibi oldu. Teşkilât-ı Mahsûsa'nın doğu cephesindeki faaliyetlerinde aktif görev aldı. Batum cephesinde 700-800 gönüllüsüyle Ruslar'a karşı savaştı. Bölgede hükümet işlerine karıştığı gerekçesiyle hakkında türlü şikâyetler yapılmaya başlandı. 25 Ağustos 1916'

da Sivas Dîvânıharbi'nde muhakeme edildi ve bir süre göz altında tutuldu. Giresun'a dönüşünün ardından şehrin tek hâkimi durumuna geldi, 1917'den itibaren Harşit vadisinde Ruslar'a karşı çarpıştı. 1918'de Rus birliklerinin geri çekilmesiyle Batum'a cep hane taşımaya başladı. Bu vesileyle bir süre Batum'da kaldı.

Mütareke'den sonra Giresun'a dönünce hastalığı sebebiyle görevinden istifa eden belediye başkanı Dizdarzâde Eşref Bey'in yerine başkanlığı devraldı. Aynı zamanda Giresun Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti'nin başına geçti. Trabzon'da bir kongre toplayıp silâhlanmaya başladı. İzmir'in Yunanlılar'ca işgali üzerine 17 Mayıs 1919'da Giresun'da büyük bir miting düzenledi, ayrıca Pontus Devleti kurma faaliyetlerine karşı silâhlı mücadeleye girişti. Bu sırada tehcir suçlusu olarak yargılanmak üzere İstanbul'a getirilmesi istendi; İstanbul Dîvânıharbi tarafından tutuklanmasına karar verildi. Bu sebeple şehirden kaçarak Keşap bölgesine gitti. Rum çetelerinin Türk köylerine düzenledikleri baskınlara misillemeler yaptı. Dokuzuncu Ordu müfettişliğine tayin edilen Mustafa Kemal Paşa, Anadolu'ya geçtiği sırada Havza'dan sadârete gönderdiği 5 Haziran 1919 tarihli raporda bu konuya da yer verdi. Tehcirden dolayı kaçak durumunda bulunan Topal Osman Ağa'nın çetesinin önemli olduğunu, bundan dolayı Giresun ve doğusunda asayişsiz bir hareketin görülmeyeceğini yazdı. Bu arada dağlara çekilen Topal Osman teslim olup silâhlarını bırakması şartıyla affedileceği yolundaki teklifleri reddetti; milletin selâmeti için âdilâne bir barış yapılınca kadar silâh bırakmayacağını bildirdi. Trabzon valisine Topal Osman'ı ölü veya diri ele geçirme görevi verilince takibine bir nizâmiye taburu ile bir süvari bölüğü gönderildi. Giresunlular ise artan Pontus tehlikesine karşı Karahisar'a adam yollayıp Topal Osman'dan yardım talebinde bulundu.

8 Mayıs 1919'da, içinde Yunan Kızılhaç Heyeti'nin bulunduğu bir geminin limana gelmesinden cesaret alan Rumlar'ın 11 Mayıs'ta Taşkılla denilen Rum okuluna beyaz renkli Yunan Kızılhaç bayrağı çekmeleri ve taşkınlığa başlamaları, 5 Haziran'da mavi-beyaz renkte 20 m. uzunluğunda bir Pontus bayrağı asmaları üzerine Topal Osman Giresun'a geldi ve bayrağı indirip fâilleri cezalandırdı. Ardından tekrar Karahisar'a döndü. Sivas, Tokat ve Karahisar Rum metropolitlerine baskı yaparak patrikhâneye ve İstanbul hükümetine tehcirle ilgisi olmadığına, affedilmesinin gerek-

tiğine, hakkında şikâyetlerinin bulunmadığına dair bir mektup yazdırdı. 30 Haziran 1919'da Karahisar mutasarrıfı aracılığıyla af diledi. Sivas Valisi Reşit Bey vassıtasıyla 7 Temmuz'da Meclis-i Vükelâ, Topal Osman ve 168 arkadaşını şahsî hukuk saklı kalmak şartıyla affetti. Topal Osman'ın aftan sonra Giresun'a dönmesi Rumlar'ın faaliyetlerine büyük darbe vurdu.

23 Temmuz 1919'da toplanan Erzurum Kongresi'ne Giresun'u temsilen katılan Ali Naci (Duyduk) ile İbrâhim Hamdi (Elgen) beylerin kongrede Mustafa Kemal Paşa'ya muhalif tutumlarını duyan Topal Osman bu iki delegeyi kongreden sonra Giresun'dan uzaklaştırdı. Hakkındaki şikâyetler de giderek artıyordu. Hatta onu ortadan kaldırmaya yönelik bazı teşebbüslere girişildi. Kaymakam Bâdi Bey'i suikast düzenleyicisi olarak yakalayıp Trabzon'a götürdü. Giresun'da Rumlar arasında çıkan ihtilâfları da onun teşvik ettiği kanaati hâkimdi. 1920 Şubatında İngiliz ve Fransız askerî temsilcileri, Giresun Rumları arasında meydana gelen bir olaya Topal Osman'ın karıştığını bahane edip Trabzon vali vekiline baskı yaptı. Bu arada Topal Osman, Millî Mücadele'nin propagandasını yapmak için 17 Şubat 1920'de *Gedik-kaya* adlı haftalık bir gazete çıkarmaya başladı; başyazarı da kendisiydi. *Gedik-kaya* yirmi altı sayı devam edebildi. 28 Mart 1920'de incelemelerde bulunmak amacıyla Karadeniz bölgesine gelen Amerikan heyetini belediye reisi ve Müdâfaa-i Hukuk reisi sıfatıyla ağırlayan Topal Osman, Mustafa Kemal Paşa'nın Rumlar'ın katliamını değil aksine korunmasını emrettiğini belirtti. Büyük Millet Meclisi hükümetinin kurulmasını ardından Mustafa Kemal Paşa'ya bir telgraf çekerek kayıtsız şartsız millî hükümetin hizmetine girdiğini bildirdi. Bunun üzerine Ankara'dan Trabzon'daki 3. Fırka komutanı Rüşdü Bey'e Rize müfrezesiyle Giresun'daki Topal Osman müfrezesinin yola çıkarılması emredildi. Kâzım Karabekir Paşa ise Giresun ve yöresindeki Rum tehlikesinden dolayı Topal Osman'ın Giresun'dan ayrılmasını uygun görmüyordu. Onun bu isteği Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye Reisi İsmet Bey tarafından da uygun karşılandı. Ancak hükümet daha sonra Topal Osman müfrezesinin doğuda kullanılmasını istediğinden Kâzım Karabekir Paşa, Ermeni harekâtında bu kuvveti Kars'a çağırdı. Topal Osman'ın katılmadığı bu harekâta müfreze doğu cephesindeki savaşlara yetişemedi. Bu sırada Topal Osman on beş kişilik gönüllü müfrezesiyle 29 Ekim 1920-

de İnebolu'ya geldi. 8 Kasım'da Kastamonu'ya geçerek iki gün kaldı ve ardından Ankara'ya gitti ve Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşa ile görüştü. 12 Kasım'da Mustafa Kemal Paşa'nın arzusu üzerine Giresun Gönüllü Maiyet Müfrezesi teşkil edildi. Giresun'a dönen Topal Osman, askerlik şubesi başkanı Tirebolulu Hüseyin Avni (Alparslan) ve jandarma komutanı Hamdi beylerin desteğiyle başta Giresun olmak üzere Tirebolu, Rize ve Ordu'dan toplanan gençlerle Giresun Gönüllü Taburu'nu kurdu. Bu tabur 1920 Eylülünde cepheye gitmek için Trabzon'a geldi. Topal Osman, Giresun Gönüllü Alayı yanında 1921 başlarında Ankara'dan aldığı emir gereği Hüseyin Avni Bey'in başında bulunduğu Giresun Nizâmiye Alayı'nın (42. Alay) kuruluşuyla da uğraştı. Böylece Giresun 42 ve 47. alaylarıyla Millî Mücadele içindeki yerini aldı.

1921 Martında Topal Osman, emrindeki 550 mevcudu ve dört dağ topu ile birlikte Koçgiri ayaklanmasını bastırmak için Sivas'a gitti. Giresun alayı Refahiye bölgesinden başlayarak âsilerle karşı başarılı bir hareket gerçekleştirdi. Bu sırada Topal Osman sayesinde Giresun'da hiçbir faaliyet yapamayan Pontusçular'ın yeni merkezi İtilâf devletlerinin gözetimindeki Samsun oldu. Burada da asayiş ve huzuru sağlamak üzere Topal Osman komutasındaki Giresun Gönüllü Alayı'ndan faydalandı. Alay 16 Nisan 1921'de Ümit vapuru ile Samsun'a intikal etti, orada 15. Tümen deposunda yeniden silâhlandırıldı ve Ankara'dan gelen kuvvetlerle takviye edildi. Karargâhını şehrin içinde Mıntıkâ Palas Otel'i'ne kuran Topal Osman, Samsun'da asayişin sağlanmasında rol oynadı. Ancak bu faaliyetleri sırasında uygun olmayan çok sert davranışlarda bulunduğu gerekçesiyle hakkında şikâyetler yapıldı. Topal Osman, Sakarya savaşı öncesi Samsun'da toplanan Giresun alaylarıyla 14 Temmuz 1921'de batı cephesine hareket etti. Sakarya savaşında Yûsuf İzzet Paşa grubunda 47. Alay komutanı olan Topal Osman 25 Ağustos'taki Mangal Tepe taarruzuna katıldı; 15 Eylül'e kadar bütün muharebelerde bulundu. Kendisine kaymakamlık (yarbaylık) rütbesi verildi. Yunanlılar'a karşı Büyük Taarruz'un sonuna kadar yapılan muharebelere katılan Topal Osman 21 Aralık 1922'de Giresun'a döndü. Bir süre belediye işleriyle ilgilendi ve ardından Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle tekrar Ankara'ya gitti.

Burada muhafız taburu komutanlığı görevi yaptı. Büyük Millet Meclisi'nde mu-

TOPAL OSMAN

halif gruplar arasındaki çekişmeler onu da etkilemeye başladı. Muhalefetin önde gelen isimlerinden Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey'in ansızın ortadan kaybolması büyük bir karışıklığa yol açtı. Onun 27 Mart 1923 Salı akşamı Merkez Kiraathanesi'nde oturmakta iken Cumhuriyetçilik Muhafız Taburu Komutanı Topal Osman'ın adamlarından Mustafa Kaptan tarafından çağrıldığı ve Topal Osman'ın evinde bulunduğu anlaşıldı. Bunun üzerine Mustafa Kaptan tutuklandı, Topal Osman'ın tutuklanması için de karar alındı. Jandarma zâbiti Kemal Bey, Mühye köyünün doğusunda Dikmen deresinin başlangıcında bir yerde Ali Şükrü Bey'in cesedini buldu. Meclis cinayet faillerinin hemen tutuklanmasını isteyince hükümet zanlı durumunda ki Topal Osman'ın yakalanmasını emretti. Yapılan baskılar üzerine Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal, yeni muhafız tabur komutanı tayin edilen İsmail Hakkı Bey'e Topal Osman'ın yakalanmasını emrini verdi. Cumhurbaşkanı Muhafız Taburu, Topal Osman'ın bulunduğu Papazınbağı'nı kuşattı; çıkan çatışmada Topal Osman ölü olarak ele geçirildi (2 Nisan 1923). Cesedi meclisin önünde asıldı. Üç saat kadar asılı kalan ceset ailesinin isteğiyle İstanbul üzerinden Giresun'a götürüldü ve Giresun Kalesi'nde Kurban Dede'nin mezarının yanına defnedildi. Ardından mezarı Atatürk'ün emriyle Giresun'da kalede bugünkü yerine nakledildi. İyi bir eğitim almamış olmasına rağmen vatanperver kişiliği, Millî Mücadele'ye katkılarıyla dikkat çeken Topal Osman, Pontus hareketinin engellenmesinde rol oynamıştır. Ali Şükrü olayı ise onun Atatürk'e bağlılığının bir sonucudur.

BİBLİYOGRAFYA :

Sadi Borak, *İktidar Koltuğundan İdam Seh-pasına*, İstanbul 1968; Mehmet Şakir Sarıbayraktaroğlu, *Osman Ağa ve Giresun Uşakları Konuşuyor*, İstanbul 1975; Ömer Sami Coşar, *Mustafa*

Kemal'in Muhafızı Osman Ağa (Topal Osman), İstanbul 1979; Cemal Şener, *Topal Osman Olayı*, İstanbul 1992; Mesut Çapa, *Pontus Meselesi*, Ankara 1993, tür.yer.; Murat Yüksel, *Ali Şükrü Bey ve Topal Osman Ağa*, Trabzon 1993; Ahmet Kekeç, *Ali Şükrü Bey Cinayeti*, İstanbul 1994; Mustafa Balcıoğlu, "Birinci Dünya Savaşı Sırasında ve Sonrasında Rumlar ve Osman Ağa", *Giresun Tarihi Sempozyumu: 24-25 Mayıs 1996*, İstanbul 1997, s. 256-258; Erden Menteşeoğlu, *Yakın Tarihimizde Osman Ağa ve Giresunlular*, Giresun 1997; Süleyman Beyoğlu, "Osman Ağa'nın Gedikkaya Gazetesi ve Mustafa Kemal Paşa", *Giresun Kültür Sempozyumu: 30-31 Mayıs 1998*, İstanbul 1998, s. 39-41; a.mlf., "Belgelerle Osman Ağa (1883-1923)", *Millî Mücadelede Giresun (Sempozyum 6-7 Mart 1999)*, İstanbul 1999, s. 77-98; a.mlf., *Millî Mücadele Kahramanı Giresunlu Osman Ağa*, İstanbul 2009; Ayhan Yüksel, *Giresun Tarihinden Sayfalar*, İstanbul 2009, s. 27-46; Emrullah Nutku, "Yakın Tarihimizin Meşhur Simalarından Giresunlu Osman Ağa", *Yakın Tarihimiz*, IV, İstanbul 1962, s. 85-86, 155-157; Ahmet Kemal Varınca, "Topal Osman'ın Giresun Macerası", *Meşdan*, sy. 61, İstanbul 1966, s. 24-25; sy. 62 (1967), s. 23-25.

SÜLEYMAN BEYOĞLU

TOPAL OSMAN PAŞA

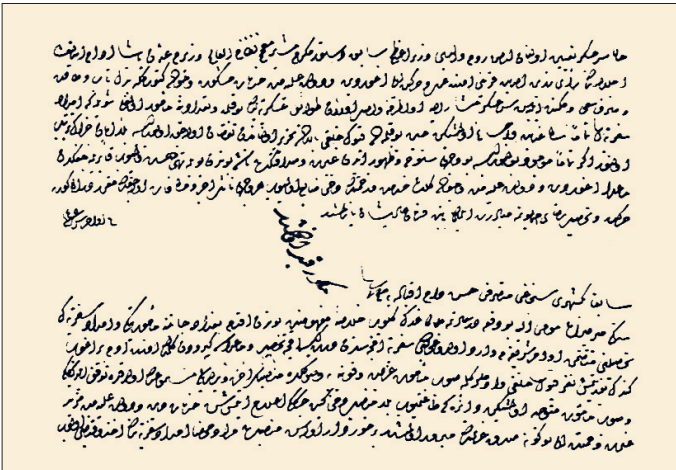
(ö. 1146/1733)

Osmanlı sadrazamı.

1074 (1663-64) yılında Mora'da doğduğu tahmin edilir. Aslen Konyalı olup Mora'ya yerleşen Bekir Ağa'nın oğludur. Bazı kaynaklarda bu sebeple Moravî diye anılır. Hemşehrilerinin aracılığıyla saraya girdi; burada Kozbekçiler Ocağı'nda görev yaptı. Daha sonra dış hizmete çıktı ve pandorların (pandol: kır bekçisi veya derbend muhafızı) âmiri (pandorbaşı) oldu. II. Mustafa zamanında bu görevle Mısır'a gönderildi; ancak gemiyle Sayda'dan Dimyat'a giderken İspanyol korsanları tarafından esir alındı ve yaralı halde Malta'ya götürüldü. Saray görevlilerinden olduğu anlaşılınca li-

man reisi Vincent Arnaud tarafından 600 veya 1000 Venedik altını fidye verilerek kurtarıldı. Bu arada aldığı yaralar yüzünden topal kaldı ve artık bu lakapla (bazan da A'rec veya Leng) anıldı. Arnaud'nun sağladığı bir Fransız gemisiyle Dimyat üzerinden Kahire'ye geldi ve fidye tutarını fazlasıyla göndererek Arnaud'ya olan borcunu ödedi.

Kahire'de görevini tamamlayıp İstanbul'a döndü ve kapıcıbaşılık pâyesiyle 1711 Prut seferine katıldı. Ardından kendi isteğiyle Arnavutluk-Tesalya'daki karakolları bekleyen martolosları ıslah için martolosbaşılığa getirildi. 1714-1715 Osmanlı-Venedik savaşları sırasında önemli hizmetlerde bulundu. Anabolu civarında düşman kuvvetlerini bozguna uğrattınca Sadrazam Damad Ali Paşa tarafından taltif edildi (Haziran 1715). Ayrıca Korent Kalesi'ne yapılan hücum esnasında başarılı hizmetlerini sürdürdü. 1716'da Tırhala sancak beyliğine getirildi. Bu sırada kendisinden 5000 yerli kulu yaya sekbanla Korfu seferine katılması istendi. Oraya giden yolları temizleme ve asker inâşesini temin etme görevi de kendisine verildi. Ancak Varadin bozgunu ve Ali Paşa'nın şehâdet haberi gelince adanın muhasarasından vazgeçildi. Bu sırada Kaptanıderyâ Canım Hoca Mehmed Paşa ve Diyarbekir Beylerbeyi Serasker Kara Mustafa Paşa ile anlaşmazlığa düştü. Görevinden alınan Topal Osman Paşa, çok geçmeden vezirlik rütbesiyle Mora Muhafızı Abdullah Paşa'nın yardımcılığına gönderildi. Mora'daki Rumlar'ın isyanını bastırınca Ocak 1717'de beylerbeyi rütbesiyle Mora seraskeri oldu. Venediklilerin Korent Boğazı ağzındaki Mora kastellerine yaptıkları deniz baskınını önledi. Bu esnada altı Venedik firkatesi batmış, 200 esirle dokuz firkate ele geçirilmişti. Mayıs 1717 sonlarında Preveze ve Dupniçe bölgelerini yönetmekle görevlendirildi. 22 Ekim 1719 tarihinde İnebahtı ve ardından Narda muhafızlığına getirildi. Şubat 1720'de Bosna valiliğine, ertesi yıl Rumeli beylerbeyiliğiyle Niş muhafızlığına tayin edildi. Uzun süre bu görevde kaldı, ancak hakkındaki bazı şikâyetler üzerine 24 Ağustos 1727'de tekrar Bosna valiliğine gönderildi. 28 Kasım 1728'de Niğbolu sancağı ile Vidin muhafızı oldu. 1729'da tekrar Rumeli ve Bosna beylerbeyiliklerinde bulundu. Niş'te yıllar önce kendisini esaretten kurtaran Vincent Arnaud ile oğlunu kabul etti ve onlara Zengin hediyeler verdi, ayrıca Fransız tacirlere büyük ayrıcalıklar sağladı. İstanbul'da çıkan Patrona İsyanı ile gerçekleşen saltanat de-

Sark Seraskeri Osman Paşa'ya I. Mahmud'un bir hükmü (BA, MD, nr. 139, s. 105, hk. 398)